

Prof. Dr. Daniel Rolea

PĂRINTELE
NICODIM BUJOR

Editura Bizantină

CUPRINS

Cuvânt înainte al editorilor 9

Introducere 13

PARTEA I

BIOGRAFIA

CULIȚĂ - COPILĂRIA ȘI ADOLESCENȚA 25

NICOLAE - STUDENȚIA 53

NICODIM CERNICANUL 83

Intrarea în monahism 83

Viața duhovnicească 111

Părintele Nicodim și Sfântul Ierarh Calinic 131

Crâmpoie de viață monahală 151

Persecuții. Anchete. Situații delicate 180

Îmbolnăvirea 202

PUSTNICUL DIN LUME 213

Venirea la Ploiești 213

Slujirea la Biserica Sfântul Ștefan 227

- Mic portret duhovnicesc* 231
Înainte-vedere. Întâmplări minunate 241
Atitudinea față de oameni 250
Pe urmele Sfinților Părinți ai Bisericii 261
*30 de ani de viață monahală în
mijlocul cetății* 277
Ultimii ani 295
- Gheronda Nicodim, pe drumul veșniciei 299

PARTEA A II-A

ÎNVĂȚĂTURI

- DASCĂL DUHOVNICESC
ÎNVĂȚĂTURI PRIN FAPTĂ, CUVÂNT ȘI SCRIS 3 I 3
- Despre Dumnezeu* 315
Mântuitorul Iisus Hristos 317
Maica Domnului 322
*Teologia și Biserica. Ortodoxia și
celelalte credințe* 336
Despre rugăciune 344
Despre post 351
Despre priveghere 353
Despre patimi, ispite și evitarea smintelii 354
Despre virtuți 365
Preoția, spovedania și duhovnicia 379
Sfânta Împărtășanie 388
Căsătoria. Familia. Copiii 393
Monahismul 396

Despre sfinți și îngeri 401

Lumea de Dincolo 410

Istoria patriei. Limba română 412

Știința de carte 431

Atitudinea față de întreaga creație 433

Despre sine 437

PARTEA A III-A

SCRIERI ȘI CORESPONDENȚĂ

SCRIERI TEOLOGICE 447

Învierea lui Hristos și învierea noastră 447

Cuvânt către închinători 454

Mândria și smerenia 459

PREDICI ȘI CUVÂNTĂRI 467

Învierea Domnului 467

Panegiric în lauda Sfântului Ierarh

Calinic Cernicanul 473

Predică la Sfântul Ierarh Nicolae 482

EVOCĂRI 485

Mama 485

*Cuvânt la înmormântarea mamei Delvora Doboș
din Sfânta Mănăstire Ciorogârla* 494

Necrolog pentru

Constantin (Costică) Ionescu 499

„PARVE, NEC INVIDEO ...” CORESPONDENȚĂ 505

PARTEA A IV-A

MĂRTURII

EI L-AU CUNOSCUȚ... 535

Un creștin 535

*Părintele Mihai Rusu, Biserica Precista,
Piatra-Neamț* 538

*Preot Nicolae Ștefan, Biserica Sfântul Dumitru,
Ploiești* 540

Florina-Steliana Vasilescu, Ploiești 541

Ieromonah Andrei 543

*Preot Dumitru Bogdan, împreună cu familia,
Biserica Sfântul Dumitru, Ploiești* 548

*Pr. Vasile Ștefan, Biserica Sfântul Arhidiacon Ștefan
și Sfântul Mare Mucenic Mina, Ploiești* 554

Părintele C. 557

Corneliu-Damian Runceanu, Ploiești 562

ANEXE

O MACEDONEANCĂ SFÂNTĂ, MONAHIA
EVLOGHIA ȚĂRLEA 577

FILE DE PATERIC CERNICAN 591

Sfântul Cuvios Stareț Gheorghe 592

Cei șapte stareți sfinți ai Cernicăi 592

Sfântul Ierarh Calinic 593

Ierodiaconul Iosif Teodorescu (Tudor Arghezi) 597

Părintele Benedict Ghiuș 598

Părintele Fotie Petrescu 600

Părintele Nișon Hristache (necrolog) 602

Părintele Varlaam Dașkevici 605

Părintele Gordie 606

Părintele Nicolae 608

Părintele Ilarion Argatu 610

Alte relatări 612

DIN ARHIVA CNSAS ... 617

CULIȚĂ COPILĂRIA ȘI ADOLESCENȚA

*„Păzește, fiule, povața tatălui tău și nu
lepăda îndemnul maicii tale.” (Pilde 6, 20)*

Municipiul Piatra-Neamț, așezat pe malul stâng al râului Bistrița, se numără printre localitățile cele mai vechi din Moldova, fiind atestat încă de la începutul veacului al XV-lea, din timpul domniei lui Alexandru cel Bun. După un secol, datorită Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, orașul se dezvoltă, aici fiind construite – printre altele - o curte domnească și Biserica *Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul*. Beneficiind de o așezare strategică și de un cadru natural încântător, a devenit, în timp, un reper important din punct de vedere economic și cultural, astăzi fiind capitala județului Neamț.

Aici s-a născut Părintele Nicodim Bujor, casa părintească fiind situată în *Mahalaua Precista*, mai precis, pe strada (numită atunci) Colonel Rosnovanu⁴, la nr. 180.

⁴ Este vorba despre Gheorghe Ruset (Rosetti) Roznovanu (1834-1904), personalitate marcantă a județului Neamț, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea: membru al familiei nobiliare Rosetti (fiind înrudit cu

În zilele noastre, în urma lucrărilor de sistematizare și modernizare care au schimbat înfățișarea orașului, pe locul fostei case natale se află un bloc cu patru etaje (situat pe Bulevardul Decebal), iar în fața blocului se găsește un mic parc ce corespunde curții locuinței inițiale.

A venit pe lume într-o familie de oameni foarte credincioși, Nicolae și Eufrosina Bujor⁵, care – conform propriilor relatări - aveau mare evlavie la Maica Domnului, Sfânta Ana (în cinstea renumitei icoane de la Mănăstirea Bistrița-Neamț), Arhanghelii Mihail și Gavriil (la a căror icoană străjuia o candelă neadormită – fiind socotiți ocrotitorii casei), Ierarhii: Nicolae, Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură-de-Aur, Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan, Sfințitul Mucenic Haralambie.

A mai avut zece frați (el fiind al optulea, în ordinea vârstei): Ioan, Ecaterina, Gheorghe, Vasile, Mihail, Florica, Elena, Elena (o pruncă a murit imediat după Botez și mama a numit un alt copil, născut ulterior, cu același nume), Maria și o altă fetiță, Ioana, adormită de tim-

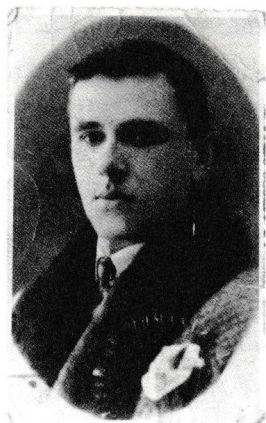

Elena Cuza), cu studii militare în Rusia, ofițer (având gradul de colonel, a luptat în Războiul de Independență), prefect al județului Neamț (1871-1876), deputat și senator în Parlamentul României – din partea Partidului Conservator, implicat în numeroase acțiuni de binefacere. Vezi Dimitrie Hoge, *Din trecutul orașului Piatra-Neamț. Amintiri*, Topografia Record, Piatra-Neamț, 1936, pp. 149-160. Autorul, care a fost primar al urbei nemțene între anii 1914 și 1918, încheie cu următoarea caracterizare: „(...) o mare figură a orașului și județului nostru: om integru, leal, cinstit și bun administrator al intereselor obștești, cărora a sacrificat viața și avera lui” (p. 160).

⁵ În cuprinsul prezentei lucrări, numele părinților vor fi redată întotdeauna: Nicolae și Eufrosina, deși din unele acte ale Părintelui reiese că se numeau *Neculai* și *Frăsina*, așa cum se obișnuia în Moldova. Bunicii din partea tatălui se numeau Ion și Ecaterina (*Catrina*), iar numele celor din partea mamei erau Ion și Ileana.

Ioan Bujor

Vasile Bujor

Gheorghe Bujor

Florica Bujor

puriu întru Domnul⁶. Din mărturiile Părintelui, reiese că - „din pricina multor lipsuri și nevoi”, așa cum se exprima - nu mai puțin de patru frați ai săi au murit foarte devreme, înainte de și imediat după cel Dintâi Război Mondial.

Nu doar credința creștină ortodoxă era foarte importantă în familia Bujor, ci și patriotismul, valori care au marcat întreaga viață a viitorului monah Nicodim, care amintea că bunicii săi au luptat pe front în Războiul de Independență (1877). Astfel, se referea odată la „sfintele predanii ale bunicilor de la Plevna și Smârdan (care – în regimentul 15 Dorobanți – au luat cu asalt, ca Țepeș Vodă, reduta lui Osman Pașa, într-o noapte, cu făcliile aprinse: Bujor, Drăgan, Gicovanu, Moroșanu, Turtureanu, Netea)”⁷. Ideea revine și într-o altă consemnare, pe care o prezentăm ușor parafrizat: „La noi, acasă, pe peretele dinspre răsărit, în dreptul sfintelor icoane, sta agățat în cuie un cojoc pătat de sânge. Am întrebat pe tata de ce ține acest cojoc în așa mare cinste și de ce nu-l spală de sânge. Mi-a răspuns că este cojocul tatălui său, care s-a luptat cu Osman Pașa, în războiul pentru independența României, la Grivița – Plevna – Rahova și la Smârdan, unde a fost rănit. Mi-a spus că-l ține ca mare suvenir (...) în casă, în familie, pentru că și dânsul, tata, atunci când a intrat în războiul pentru întregirea neamului de sub stăpânirile străine [Primul Război Mondial, n.n.], a sărutat icoana și cojocul. I-a spus și lui, mama,

⁶ Nu avem prea multe informații despre frații Părintelui Nicodim, cu excepția celor referitoare la Gheorghe, Ioan, Vasile și Florica Bujor, care vor fi prezentate ulterior, pe parcursul lucrării.

⁷ *Scrisoare către părintele D. Irina, din 13 martie 1983, aflată în Arhiva Sfintei Mănăstiri Cernica.*

precum odinioară mama lui Ștefan cel Mare: «Cu Maica Domnului să te duci și cu Maica Domnului sănătos să vii!» Și, așa, a fost până în Budapesta, din 1916 până în 1920.” Împletirea armonioasă între credință și iubirea față de neam se desprinde (și) din afirmația Părintelui că adevărul acesta a fost „scris pe cojoace”, mărturii ale jertfei strămoșilor noștri, urmând, apoi, o impresionantă listă a celor mai renumite bătlăii (peste douăzeci, la număr ...) din istoria poporului nostru, din vremurile marilor voievozi până în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

Nașterea lui a avut loc în anul 1915, la data de 5 mai (atunci când este sărbătorită Sfânta Mare Muceniță Irina), în săptămâna dinaintea Praznicului Rusaliilor, într-o zi de marți, la ora 6 după-amiaza. Tatăl său avea atunci 42 de ani, iar mama – 35.⁸

Tatăl se ruga foarte mult în acea perioadă, întrucât își dorea un băiat care să poarte – asemenea lui - numele Sfântului Ierarh Nicolae. Astfel, la începutul Primului Război Mondial, a venit pe lume pruncul Nicolae⁹. Fiind cam plăpând, a fost botezat chiar a doua zi, pe data de

⁸ Nașterea copilului a fost înregistrată la *Sfatul Popular* al orașului Piatra-Neamț cu certificatul nr. 230 din 6 mai 1915 (datele sale personale se găsesc și într-un *Certificat de Naștere*, eliberat mai târziu, de către aceeași autoritate, purtând nr. 4354 din data de 5 iunie 1956). În *Arhiva Sfintei Mănăstiri Cernica* se găsește și un *Extras din registrul Stării Civile pentru născuții pe anul 1915*, de la Piatra-Neamț, autentificat, purtând nr. 28766, din 6 octombrie 1950. Astfel, conform procedurilor din acea vreme, în *Registrul Stării Civile* este menționat numele moașei: Maria I. Ardeleanu (61 de ani, strada Col. Rosnovanu, nr. 158), precum și ale celor doi martori: Rarița Gh. Bucur (34 de ani, casnică, str. Lunca Veche, nr. 8) și Casandra Tudose Mihăilă (50 de ani, casnică, str. Dragoș Vodă).

⁹ Numele său este redat adesea în documentele vremii tot ca *Neculai*.

6 mai 1915, la Biserica *Precista*, având ca nași pe Vasile și Maria Plăcintă (înmormântați în cimitirul Mănăstirii Bistrița – Neamț). Putem spune că pomenirea Dreptului Iov din această zi a fost profetică pentru pătimirile de mai târziu ale Părintelui Nicodim.

Despre capul familiei, Nicolae Bujor, știm că era muncitor „cu palmele” la fabrica de cherestea, fapt pentru care pleca la tăiat lemne în Munții Neamțului, iar, în alte împrejurări, era plutaș sau pescar pe râul Bistrița (alături de - nota fiul său - alți vrednici camarazi, precum „moș Ghiță Turtureanu, Mitroi, Popârtac, Chelsoi, Netea, Mocanu ...”). Era un om foarte credincios și cinstit. În timpul războiului, când era bombardament și toți se refugiau în adăposturi, la plecare, se ruga: „Doamne, dacă este aici vreun lucru de furat, praf să gădesc casa!” Avea curaj să spună aceasta, având conștiința curată, iar Dumnezeu le-a apărat familia și locuința. În același timp, a fost și un om sever, preocupat de buna creștere a copiilor săi, pe care nu-i săruta decât în somn. Chiar și micul Nicolae a experimentat asprimea tatălui său, care l-a bătut strașnic odată pentru că, împreună cu alți poznași, a aruncat cu pietre în geamurile caselor evreilor din oraș.

Mama, Eufrosina Bujor (născută Băeșu), era casnică. Știm că, încă din fragedă copilărie, părinții săi muriseră. Fiul devenit monah o evoca adeseori cu admirație și recunoștință. Astfel, găsim aceste cuvinte care pot figura în orice antologie de texte dedicate mamei:

„Cine din orașul Piatra Neamț din Valea Bistriței nu a auzit de blândețea mamei Eufrosina Bujor, soția lui moș Neculai Bujor, plutaș pe Bistrița, de 11 ori mamă, de 6 ori bacalaureată, de 4 ori licențiată, mare comandantă de oaste după fiul ei general de război, care își îm-

podobea soțul și [își] îmbrăca copiii și casa cu borangic, cămăși țesute de mâna ei sfântă, covoare artistic lucrate, care conducea pe toți morții din rudele [ei] la cimitir, jeliindu-i, care alegea grâul, îl fierbea și ducea colive la biserică și în cimitir în toate Sâmbetele morților, împărțind milostenii, femeie smerită, dulce, firavă, tăcută, sfoasă, transparentă, transcendentă, îngenunchind cu metanii la Maica Domnului cea cu candela nestinsă pentru păzirea Sfintei Țări Românești («Doamne, păzește Sfânta Românie!») de războaie, calamități și pentru copilașii ei, ca să fie copii ai Bisericii și [ai] Neamului – după chipul și asemănarea lui Dumnezeu Treimic și să vină toți din război acasă?”

Amintea și cu alte ocazii durerea mamei sale, cauzată de moartea timpurie a mai multora dintre copii. Astfel, într-un loc scria: „N-a trecut durere mai mare prin sufletul mamei, ca atunci când ai văzut că prunca, de curând născută (...), după plecarea mamei de lângă ea – și numai după plecarea de lângă ea a mamei, îngerul ei păzitor – s-a prăpădit, împreună cu alții, dintr-un flagel necruțător, ucigător. Atâta mângâiere doar ai avut, înainte de a-și da sufletul: zâmbetul ei divin îngeresc, când ai apărut înaintea ei cu nașa și cu părintele, ca să o încreștinezi, să-i dai numele, să fie înscrisă în Împărăția Cerurilor, să fie unsă cu Sfântul Mir și [să devină, n.n.] lăcaș al Sfintei Împărățării – zâmbet pe care-l ai mereu în vise.”

Întâlnim și următoarele cuvinte: „Nu a trecut durere mai mare prin inima ta, mare cât Țara Românească, decât atunci când ți-ai condus la cimitir copilul, crescut cu atâta veghe, greutate, strădanie. Jalea măriei tale era ca răcnetul unei leoaice rănite, ca al cloștei căreia uliul i-a răpit puișorul.”

De asemenea, o numea „rugătoare fierbinte pentru întregirea Țării în primul și al doilea război mondial”, mărturisind că l-a crescut și l-a educat „în frică de Dumnezeu și rușine de oameni, pentru ambele Patrii: cea de pe pământ și cea din Ceruri, de la Tronul Preasfintei Treimi”. Prelucrând o idee din lecturile sale, mai spunea că „Eufrosina Bujor, mamă a 11 copii” ne oferă un exemplu de om al cărui cuvânt a fost nedespărțit de faptă, iar împlinirea rosturilor proprii nu a fost separată de sentimentul răspunderii.

Părintele Nicodim amintea cu recunoștință și numele Ecaterinei, sora sa, mai mare cu doi ani, „pe brațele căreia” - scria - „am [fost] crescut, educat și îngrijit”.

Așa cum reiese foarte clar, copilăria lui a fost marcată de evenimentele Primului Război Mondial. În legătură cu această perioadă grea pentru țara noastră, dar și pentru familia Bujor, cunoaștem o relatare impresionantă. „Cu un an înainte de a fi mobilizat, tata a făcut împrumut la Bancă o sumă mare de bani, pentru a face o grădină de legume [și] zarzavat, în afară de oraș, pe o colină. Rezultatul a fost că au venit mari inundații și nu s-a ales nimic. Tata a intrat în război și, după patru ani, când s-a întors din campania din Ungaria, dobânzile au crescut [și], împreună cu capitalul, au făcut o sumă neînchipuit de mare, imposibil de plătit. Într-o zi, deci, au sosit de la Primărie toboșari cu doba la poartă și au pus un afiș mare: «Casele sunt ipotecate», iar familia cu cei opt copii (pe atunci) să iasă afară din oraș. Începuse să ningă. Se făcuse noapte. Clopotele anunțau că mâine este ziua Sfântului Nicolae – hramul Bisericii din Mahalaua *Precista*. Copiii veneau de la Școala primară. Un frățior,

Gheorghiuță, se oprește la geamul brutăriei *Covrig – Bucur*, atras de mirosul cald bineplăcut de pâine proaspătă. Rezemându-se de teigheaua ferestrei, simte ceva tare sub picioarele sale de micuț, de zece anișori, și scoate de sub neaua proaspăt ninsă o pungă. O aduce acasă la părinți. O deschid cu toții. Era o sumă mare de bani, întocmai cât trebuia să acopere datoria de la Bancă. Am plâns cu toții la icoana Sfântului Nicolae, patronul tatălui meu, moș Neculai Bujor. Casierul Băncii, bătrânul Cugler, a început să se cutremure. Vestea s-a răspândit în mahala, la Biserică, despre Sfântul Nicolae, marele făcător de minuni - și în tot orașul.” Minunea, care a salvat de la dezastru familia Bujor în acel an, a avut parte de o completare la fel de uimitoare. După mai bine de 20 de ani, în 1945, când Părintele Nicodim era deja ierodiacon la Mănăstirea Cernica, un avocat important din București, Nicolae Elefterescu, aflând că Sfinția Sa este din Piatra-Neamț, i-a relatat cum, în urmă cu vreo două decenii, a fost trimis în acest oraș în interes de serviciu. Venea din partea *Societății „Albina”*, pentru construirea unei căi ferate spre Bicz – Tarcău – Ardeluța. La o brutărie din oraș, a pierdut portofelul cu bani, dar firma la care lucra nu i-a reproșat paguba, întrucât nu-și încasase niciodată diurnele pentru deplasări. Atunci, auzind clopotele bisericilor din oraș care anunțau Vecernia Sfântului Nicolae, s-a întors cu fața către răsărit, s-a închinat și s-a rugat ca de acei bani să aibă parte o familie săracă. Părintele i-a spus: „*Noi* eram, atunci, domnule Elefterescu, acea familie, casă cu părinți și opt copii puși pe drumuri, pentru că vreme de cinci ani nu plătiserăm datoriile.” Urmarea e ușor de întrevăzut. Au realizat amândoi, încă o dată, cât de minunat lucrează Domnul Dumnezeu ...

Nu putem să trecem cu vederea un episod deosebit de interesant, petrecut atunci când avea doar trei ani, deci prin 1918. Micul Nicolae era în curtea casei. A trecut prin Piatra-Neamț Familia Regală și cineva (Regina?) l-a observat, având loc următorul dialog:

- Al cui ești tu?
- Al lu' mama și al lu' tata.
- Cum te cheamă?
- *Culiță frumosu'*. [Așa îi spunea mama sa, n.n.]
- Ce ai acolo, în burtică?
- Borș și 'măliguță.
- Ce vrei să-ți dăm? Ciocolată, *bumboane*? Ce-ți place mai mult?
- Fasole.

Tot atunci a fost realizată și o superbă fotografie în care copilul *Neculai*, îmbrăcat cu o cămașă albă lungă, apare asemenea unui înger. Mama sa a aflat de această poză puțin mai târziu, când a văzut-o expusă în vitrina unui atelier fotografic din Piatra-Neamț.

În acea perioadă, era un băiat vioi, energic. Dintre jocurile copilăriei viitorului monah, amintim pe cel cu cercul împins cu un băț, care provoca atât zgomot, cât și praf pe stradă, spre nemulțumirea vecinilor și a trecătorilor. La vârsta de nouă ani s-a îmbolnăvit, însă, de scarlatină, boală care a lăsat urmări serioase în organism pentru tot restul vieții și, astfel, a trebuit să devină mai temperat în mișcări.

Părintele spunea că pe atunci încă era proaspătă amintirea *Moșului Gheorghe Lazăr*¹⁰, care trăise până în

¹⁰Recent, la data de 5 octombrie 2017, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât canonizarea sa, sub numele de *Sfântul Gheorghe Pe-*